

การศึกษาเชิงวิเคราะห์การปรับบทแปลและกลวิธีการแปลวรรณกรรมเยาวชน
เรื่อง “ลิฟต์มหัศจรรย์”

An Analytical Study of Translation Editing and Transition Process of the Children's Literature
“Charlie and the Great Glass Elevator”

ปาริชาติ ชัยรักษ์

Parichart Youngrak

นักศึกษานิเทศศาสตร์ หลักสูตรศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาภาษาอังกฤษเพื่อวิชาชีพ คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยรังสิต
ถนนพหลโยธิน ตำบลหลักหก อำเภอเมือง จังหวัดปทุมธานี 12000

*Corresponding author, E-mail: nana.papaya@yahoo.com

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีจุดมุ่งหมายเพื่อศึกษาการปรับบทแปลและกลวิธีการในวรรณกรรมเยาวชนภาษาอังกฤษ เรื่อง ลิฟต์มหัศจรรย์ (CHARLIE AND THE GREAT GLASS ELEVATOR) ที่แต่งโดย โรอัลด์ ดาห์ล ทำการแปลเป็นภาษาไทย โดย สาลินี คำฉันท์ ในกระบวนการศึกษาผู้วิจัยได้นำหลักการปรับบทแปลของ สัจฉริย สายบัว มาเป็นเกณฑ์ประกอบการวิเคราะห์ ผลจากการที่ได้ศึกษาจำนวน 20 ตัวอย่าง โดยแบ่งออกเป็น 2 ระดับ คือ การปรับระดับคำและการปรับระดับโครงสร้างของภาษา สามารถสรุปได้ว่า การปรับบทแปลระดับคำที่พบมากที่สุดคือ การตัดคำหรือสำนวนทิ้งไป ส่วนการปรับบทแปลระดับโครงสร้างภาษาที่พบมากที่สุดคือ การปรับระเบียบวิธีเรียงคำในประโยคหรือวลี สำหรับกลวิธีที่ใช้ในการปรับบทแปลนั้นผู้แปลได้ใช้ทั้งการแปลแบบตรงตัวและการแปลแบบเอาความร่วมกันตามความเหมาะสมกับบริบทของเนื้อหาในส่วนต่างๆเป็นสำคัญ จึงทำให้งานแปลอ่านแล้วเข้าใจง่าย มีความกระชับ ทั้งยังคงไว้ซึ่งอารมณ์และความสนุกสนานเพลิดเพลินตามแบบต้นฉบับได้อย่างสมบูรณ์

คำสำคัญ: การปรับบทแปล กลวิธีการแปล วรรณกรรมเยาวชน

Abstract

The objective of this research is to study the type of translation editing and translation process in Roald Dahl children's literature, title “Charlie and the Great Glass Elevator”. It was translated into Thai by Salinee Khamchan. The principle of translation editing, created by Sanchwi Saibua, was adopted as the analytical framework in this study. The findings were classified into two levels: adjustment in word level and adjustment in

language structure level. The results showed that in the word level, words and idioms deletion was frequently used. Regarding the adjustment in language structure level, the rearrangement of word order in sentences or phrases was mostly used. Both literal and free translation techniques were used appropriately to keep conciseness and cohesion, so that the readers can perceive the same tone and flavor as in the original version.

Keywords: translation editing, translation process, children literature

1. บทนำ

การปรับบทแปลมีส่วนสำคัญต่องานแปลทุกประเภท เพราะทำให้ผู้แปลสามารถถ่ายทอดความหมายอย่างเป็นธรรมชาติตามหลักโครงสร้างของภาษาฉบับแปล และมีความสอดคล้องเทียบเคียงกับเนื้อหาต้นฉบับได้มากที่สุด ฉะนั้นผู้แปลจึงจำเป็นต้องมีความรู้ในเรื่องของการใช้ภาษาทั้งสองได้อย่างแตกฉาน ทั้งยังต้องมีความเข้าใจในเรื่องของวัฒนธรรม ค่านิยม ความเชื่อ สิ่งแวดล้อมและบริบทต่างๆทางสังคมโดยรวมของภาษาฉบับแปลนั้นเป็นอย่างดี รวมทั้งต้องคำนึงถึงหลักเกณฑ์และข้อจำกัดของงานแปลประเภทต่างๆ ให้ดีเพื่อที่จะได้ทำการแปลเนื้อหาออกมาได้อย่างถูกต้องเหมาะสมและทำให้ผู้อ่านฉบับแปลนั้นเกิดความเข้าใจที่ถูกต้องตรงกันกับผู้ที่ได้อ่านจากต้นฉบับ โดยเฉพาะการแปลวรรณกรรมนั้นถือเป็นงานศิลปะที่มีความละเอียดลึกซึ้ง ฉะนั้นผู้แปลต้องใช้เวลาพิจารณาสูงในการพิจารณาเลือกคำที่เหมาะสมกับบริบทในเรื่อง และสามารถวิเคราะห์ทำความเข้าใจถึง บุคลิก ลักษณะ และอารมณ์ของตัวละครต่างๆ เพื่อให้เรื่องราวทั้งหมดถ่ายทอดไปสู่ผู้อ่านได้อย่างครบถ้วน ซึ่งสอดคล้องกับความเห็นของ ดวงดา สุพล (2535) ที่ได้กล่าวถึง การแปลวรรณกรรมไว้ว่า จะต้องอาศัยความรู้เชิงวรรณคดีและความรู้ลึกซึ้งละเอียดอ่อนของผู้แปลเป็นสำคัญ โดยจะต้องพิจารณาเนื้อหาของงานที่จะแปลให้รอบคอบและต้องตระหนักเสมอว่า ภาษาที่ถ่ายทอดออกมานั้นต้องไม่วกวนจน

ผู้อ่านสับสนหรือตีความได้ไม่ชัดเจนว่าต้องการสื่อถึงสิ่งใด อีกเรื่องที่ควรให้ความสำคัญเช่นกันคือ เรื่องสำนวนที่ใช้ในการแปล เนื่องจากผู้เขียนงานวรรณกรรมแต่ละเรื่องย่อมมีสำนวนหรือแนวการเขียนเฉพาะตัวที่แตกต่างกัน ฉะนั้นผู้แปลต้องสามารถถ่ายทอดเนื้อหาทั้งหมดจากต้นฉบับให้มาเป็นภาษาไทยที่มีความสละสลวยงดงาม พร้อมทั้งบอกเล่าเรื่องราวได้อย่างถูกต้องชัดเจน ซึ่งเหล่านี้ถือเป็นสิ่งสำคัญที่ต้องมีความคุ้นเคยในการแปลวรรณกรรม

สำหรับการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ได้มุ่งเน้นและให้ความสำคัญในเรื่องของการปรับบทแปลวรรณกรรมเยาวชนเรื่อง “ลิฟต์มหัศจรรย์” (Charlie and the Great Glass Elevator) ซึ่งเขียนโดย โรอัลด์ ดาห์ล และแปลเป็นภาษาไทยโดย สาลินี คำฉันท์ เหตุผลที่เลือกเรื่องนี้มาทำการศึกษาวิเคราะห์เพราะว่าโรอัลด์ ดาห์ลเป็นนักเขียนที่มีชื่อเสียงและมีผลงานการันตีคุณภาพที่ได้รับรางวัลมาแล้วมากมายหลายประเภท และวรรณกรรมเรื่องนี้ยังมีความน่าสนใจด้วยการแฝงข้อคิด มุมมอง และทัศนคติที่ดีให้แก่ผู้อ่าน นอกจากนี้ผู้แปลได้เลือกใช้หลักการปรับบทแปลที่สามารถอธิบายโดยทฤษฎีของ สันยวี สายบัว มาประกอบการวิเคราะห์ให้เห็นประเภทและลักษณะของการปรับบทแปลได้อย่างชัดเจน ด้วยเหตุผลดังกล่าวทำให้ผู้ศึกษาเห็นว่ามีความเหมาะสมแก่การนำมาเป็นต้นแบบเพื่อทำการศึกษาวิเคราะห์การปรับบทแปลจึงได้เลือกวรรณกรรม

เยาวชนเรื่อง “ลิฟต์มหัศจรรย์” (Charlie and the Great Glass Elevator) มาเป็นกรณีศึกษาในครั้งนี้

สำหรับกลวิธีการแปลที่ใช้ประกอบด้วย 2 ลักษณะด้วยกันคือ (1) การแปลแบบตรงตัว (literal translation) เป็นการแปลที่พยายามรักษารูปแบบของการเสนอความคิด (form) ของต้นฉบับไว้ในฉบับแปลให้มากที่สุดเท่าที่จะทำได้ และ (2) การแปลแบบเอาความ (free translation) การแปลแบบนี้มีลักษณะที่แตกต่างกับการแปลแบบตรงตัวหลายประการ เช่น เรื่องของรูปแบบและการเรียงลำดับความคิดอาจไม่เหมือนกับในต้นฉบับ หากแต่เน้นให้งานแปลนี้สามารถทำหน้าที่สื่อความหมายของต้นฉบับไปสู่ผู้อ่านได้อย่างแน่นอนจนจุดที่ทำให้ผู้อ่านไม่เข้าใจหรือเข้าใจผิดพลาด โดยคำนึงถึงความหมายและความเข้าใจสำคัญกว่าอย่างอื่น

ในส่วนของการวิเคราะห์งานแปลนั้นผู้วิจัยได้นำหลักการปรับบทแปลของ ศัญฉวี สายบัว (2550) มาเป็นเกณฑ์ในการวิเคราะห์ ซึ่งแบ่งออกเป็น 2 ระดับ คือ การปรับระดับคำ และการปรับระดับโครงสร้างของภาษา โดยการปรับบทแปลในระดับคำ จะประกอบด้วย 1) การเติมคำอธิบาย 2) การใช้วลีหรือประโยคแทนคำ 3) การใช้คำที่อ้างอิงถึงความหมายที่กว้างขึ้นแทนคำที่อ้างอิงถึงเฉพาะกว่า 4) การเติมตัวเชื่อมระหว่างกลุ่มความคิดต่างๆ 5) การตัดคำหรือสำนวนทิ้งไป และในส่วนของการปรับบทแปลระดับโครงสร้างภาษา จะประกอบด้วย 1) ระดับเสียง 2) ระดับโครงสร้างของคำ 3) ระดับประโยค (การปรับระเบียบวิธีเรียงคำในประโยคหรือวลี การเปลี่ยนจากประโยคเป็นวลีหรือวลีเป็นประโยค การปรับรูปประโยคปฏิเสธ การปรับรูปกรรตุวาท และกรรมวาท การเพิ่มและละคำในประโยค)

2. วัตถุประสงค์

การศึกษานี้มีจุดมุ่งหมายเพื่อศึกษาเชิงวิเคราะห์ประเภทของการปรับบทแปลและกลวิธีการแปลต่างๆ ที่ปรากฏในวรรณกรรมเยาวชนเรื่อง “ลิฟต์มหัศจรรย์” (Charlie and the Great Glass Elevator)

3. ระเบียบวิธีการวิจัย

ในส่วนนี้เป็นการวิจัยแบบวิเคราะห์เนื้อหาทางภาษาโดยการหาข้อมูลจากเอกสาร เพื่อศึกษาถึงวิธีการปรับบทแปลวรรณกรรมเยาวชนเรื่อง ลิฟต์มหัศจรรย์ ที่นำมาใช้ในฉบับแปลภาษาไทยจำนวน 20 ตัวอย่าง โดยเลือกใช้วิธีการสุ่มข้อความเพื่อให้ได้กลุ่มตัวอย่างที่มีความหลากหลาย และครอบคลุมตามทฤษฎีหลักการแปลของ ศัญฉวี สายบัว (2550) ซึ่งยึดถือเป็นแนวทาง เพื่อทำการวิเคราะห์ลักษณะต่างๆ ให้สอดคล้องกับกรอบแนวคิดในการวิจัย

ขั้นตอนในการดำเนินงานวิจัยแบ่งออกเป็น 4 ขั้นตอนดังต่อไปนี้

3.1 การศึกษาหาข้อมูล

ผู้ศึกษาได้ทำการหาข้อมูลจากเอกสาร ตำรา วิทยานิพนธ์ และงานวิจัยอื่นๆที่เกี่ยวข้อง ในเรื่องของ ความหมายและความสำคัญของการแปล หลักการแปล และทฤษฎีการแปล กลวิธีการแปลต่างๆ รวมถึงแนวคิดเกี่ยวกับการแปลวรรณกรรมเยาวชน แนวทางการปรับบทแปล โดยยึดถือตามหลักการที่ได้ศึกษาค้นคว้าจาก ศัญฉวี สายบัว (2550)

3.2 การรวบรวมข้อมูล

ผู้ศึกษาได้ทำการรวบรวมข้อมูลโดยการอ่านทำความเข้าใจเนื้อหาทั้ง 2 ส่วน จากต้นฉบับและในฉบับแปล ต่อมาจึงทำการศึกษาเชิงลึกด้วยการสังเกต และเปรียบเทียบบทแปลในส่วนของการสื่อความระหว่าง

ต้นฉบับภาษาอังกฤษกับฉบับแปลภาษาไทย จากนั้นจึงนำข้อมูลทั้งหมดมาวิเคราะห์ให้สอดคล้องตามกรอบของการศึกษาที่ได้กำหนดไว้

3.3 การวิเคราะห์ข้อมูล

เมื่อบันทึกข้อมูลในส่วนของการปรับบทแปลจากฉบับแปล และรูปเทียบเคียงจากต้นฉบับทั้งหมด จากนั้นจึงนำมาวิเคราะห์แล้วทำการจัดแยกการปรับบทแปลเป็น 2 ระดับ ได้แก่ การปรับบทแปลในระดับคำ และการปรับบทแปลในระดับโครงสร้างภาษา

3.4 การสรุปผล และการอภิปรายผล

ทำการสรุปผลโดยรวมของการศึกษารุ่นนี้และนำเสนอผลการวิเคราะห์การปรับบทแปลที่ใช้ในภาษาฉบับแปลวรรณกรรมเยาวชนในแต่ละระดับ โดยการยกตัวอย่างการปรับบทแปลบางส่วนที่น่าสนใจ ซึ่งคัดเลือกมาจากการวิเคราะห์เนื้อหาทั้งหมดในวรรณกรรมเรื่องนี้เพื่อประกอบการอธิบาย

4. ผลการศึกษา

จากการศึกษาเชิงวิเคราะห์การปรับบทแปลและกลวิธีการแปลในส่วนของคุณค่าที่เป็นตัวอย่างบทแปลภาษาไทยทั้งหมดเรียบร้อยแล้ว จึงขอนำเสนอตัวอย่างการวิเคราะห์เนื้อหาบางส่วนที่น่าสนใจและสรุปผลของการศึกษาโดยแบ่งแยกตามประเภทการปรับบทแปลต่างๆ ซึ่งเรียงลำดับตามความถี่จากจำนวนที่ถูกพบมากที่สุดไปหาน้อยที่สุดได้ดังต่อไปนี้

ตัวอย่าง การวิเคราะห์ข้อความเปรียบเทียบระหว่างภาษาต้นฉบับ กับ ภาษาฉบับแปล

ตัวอย่างที่ 1

ต้นฉบับ

“In exactly one hour,” said Shuckworth, speaking to the passenger over the loudspeaker, we shall link up with Space Hotel U.S.A., your happy home for the next ten years. And any moment now, if you look straight ahead, you should catch your first glimpse of this magnificent spaceship. Ah-ha I see something there! That must be it, folks! There definitely something up there ahead of us. (Pages11-12)

ฉบับแปล

ภายในหนึ่งชั่วโมงนี้ ชัคเวิร์ธ ประกาศในเครื่องกระจายเสียงให้ผู้โดยสารรับทราบ เราจะเชื่อมต่อกับโรงแรมอวกาศ ส. ร. อ. ซึ่งจะเป็นบ้านแสนสุขของท่านในช่วงสิบปีข้างหน้า ถ้าท่านมองตรงไปอีกสักครู่จะเห็นยานอวกาศที่งามวิจิตรได้ในพริบตาอะฮ้า! ผมเห็นอะไรบางอย่างที่นั่นแล้วครับ! ต้องใช้แน่ๆ เลยแหละครับ ท่านทั้งหลาย! มีอะไรบางอย่างอยู่ข้างหน้าเรานี่เอง (หน้า 25)

การวิเคราะห์

จากตัวอย่างนี้ ผู้แปลได้ใช้การปรับบทแปลในระดับโครงสร้างภาษาประเภทการปรับระเบียบวิธีเรียงคำในวลี รวมถึงระเบียบวิธีการเสนอความคิดว่าความคิดใดควรมาก่อนมาหลัง ดังเช่นข้อความ “over the loud speaker” เป็นกริยวิเศษณ์ขยายกริยาหลัก คือคำว่า “speaking to the passengers.....” เพื่อบอกให้ทราบว่า ตัวละครกำลังพูดกับผู้โดยสารผ่านเครื่องกระจายเสียงหรือลำโพง แต่ผู้แปลหลีกเลี่ยงการแปลตรงตัวโดยใช้การปรับบทแปลโดยปรับวิธีเรียงคำในประโยค เพื่อให้เกิดความสละสลวยได้ความว่า “ชัคเวิร์ธ

ประกาศในเครื่องกระจายเสียงให้ผู้โดยสารทุกคนทราบ” ซึ่งทำให้เนื้อหาของฉบับแปลอ่านแล้วรื่นหูขึ้น

นอกจากนี้ผู้แปลได้ใช้การปรับบทแปลระดับคำประเภทการเติมตัวเชื่อมระหว่างกลุ่มความคิดในฉบับแปล ในกรณีนี้คือคำว่า “ซึ่งจะ” เพื่อให้เนื้อหาของภาษาฉบับแปลมีความต่อเนื่อง รื่นไหล ไม่สะดุด และจากการเติมตัวเชื่อมระหว่างกลุ่มคำนี้ จะทำให้ข้อความโดยรวมฟังดูเป็นธรรมชาติมากขึ้นในภาษาฉบับแปล ทั้งยังช่วยแสดงความสัมพันธ์กับความคิดในประโยคถัดไป

รวมทั้งยังมีการปรับบทแปลระดับคำประเภทการตัดคำทิ้งไปในวลี “And any moment” ซึ่งในภาษาต้นฉบับได้ใช้วลีดังกล่าวเป็นตัวเชื่อมประโยค แต่ในภาษาฉบับแปลได้ขึ้นต้นประโยคใหม่ด้วยการละการแปลข้อความดังกล่าวออกไปเพื่อให้ประโยคไม่เยิ่นเย้อ

ตัวอย่างที่ 2

ต้นฉบับ

“OH, MY GOODNESS ME!” gasped Mr. Wonka. “Oh, my sainted pants! Oh, my painted ants! Oh, my crawling cats! I hope never to see anything like *that* again!” he floated over to the white button and pressed it. The booster rockets fired. The Elevator shot forward at such a speed that soon the Space Hotel was out of sight far behind.

“But who *were* those awful creatures?” Charlie asked.

“You mean you didn’t know?” Cried Mr. Wonka. (page53)

ฉบับแปล

“โอ๊ย แอ่จริง แอ่จัง! ---โอ๊ย มดทาสิ! ---โอ๊ยแมวกืบคลาน! ผมหวังว่าจะไม่ต้องเห็นอะไรอย่างนั้นอีก!---” คุณ

วองก้าหายใจเหนื่อยหอบ ลอยไปที่ปุ่มสีขาวและกดปุ่มนั้น จรวดขับเคลื่อนที่ถูกจุดระเบิด ลิฟต์แก้วพุ่งปรี๊ดไปด้วยความเร็ว จนในไม่ช้าก็มองเห็น โรงแรมอวกาศเพียงเลือนๆ ไกลออกไปมาก “ไอ้สัตว์น่าเกลียดพวกนั้นเป็นใครกันครับ” “หมายความว่าเธอไม่รู้หรอ!” คุณวองก้าอุทาน (หน้า77)

การวิเคราะห์

การปรับบทแปลในตัวอย่างนี้ ผู้แปลได้ทำการปรับบทแปลในระดับโครงสร้างภาษาประเภทการปรับระเบียบวิธีเรียงคำในประโยค เพื่อให้สอดคล้องตามโครงสร้างประโยคในภาษาไทยรวมถึงระเบียบการเรียงลำดับความคิดว่าความคิดใดควรมาก่อนมาหลังสังเกตได้จาก ผมหวังว่าจะไม่ต้องเห็นอะไรอย่างนั้นอีก ซึ่งแปลมาจากวลี *I hope never to see anything like that again* ที่อยู่ช่วงสุดท้ายของประโยคในภาษาต้นฉบับ ผู้แปลจึงปรับบทแปลเสียใหม่โดยนำข้อความมาวางอยู่ในช่วงกลางของประโยคในภาษาฉบับแปล ส่วนคำว่า “gasped” เมื่อแปลแล้วจะปรากฏอยู่ในตำแหน่งท้ายสุดของประโยค และมีการเพิ่มคำว่า “หายใจเหนื่อย” เข้าไปด้วย เพื่อให้ผู้อ่านจินตนาการได้ถึงอาการของตัวละคร ดังนั้นจากประโยคในต้นฉบับที่ว่า gasped Mr. Wonka.....I hope never to see anything like *that* again จึงถูกปรับเป็น “ผมหวังว่าจะไม่ต้องเห็นอะไรอย่างนั้นอีก คุณวองก้าหายใจเหนื่อยหอบ” จะสังเกตเห็นว่าผู้แปลมีความประสงค์จะให้ภาษาฉบับแปลราบรื่นสอดคล้องตามโครงสร้างภาษาไทย

ตัวอย่างถัดมาคือการปรับบทแปลในประโยคที่ว่า “จรวดขับเคลื่อนที่ถูกจุดระเบิด” เป็นการปรับบทแปลระดับโครงสร้างภาษาประเภทการเปลี่ยนรูปกริยาที่เป็นกรรตุวาจากให้อยู่ในรูปกรรมวาจาก เนื่องจากตามหลักไวยากรณ์ภาษาไทย การใช้รูปกรรตุวาจาก (Active

construction or voice) จะทำให้ภาษาที่มีความหมายเชิงลบ ดังนั้นผู้แปลจึงปรับรูปของวาทะ โดยนำคำว่า “จรวด” มาวางในตำแหน่งประธานของประโยค การเปลี่ยนรูปเป็นกรรมวาทะ (passive construction or voice) เนื่องจากคำว่า fired ตามพจนานุกรมมีความหมายว่า “set fire to (or set on fire) ignite, kindle, cause to burn” ซึ่งแปลเป็นภาษาไทยได้ว่า จุดชนวน แต่ผู้แปลจำเป็นต้องเติมกริยาช่วยเข้าไปคือคำว่า ถูก เพื่อให้มีความสมบูรณ์ตามหลักโครงสร้างภาษาไทย

นอกจากนี้ยังได้มีการปรับบทแปลระดับคำประเภทการใช้วลีแทนคำ เพราะคำว่า “out of sight” เป็นคำกริยาวิเศษณ์ แปลตามตัวอักษรว่า นอกสายตา แต่เนื่องจากผู้แปลต้องการความสวยงามของข้อความ จึงได้แก้ปัญหานี้โดยการนำวลี “มองเห็น.....เพียงเล็กน้อย”) ในลักษณะของการแปลแบบเอาความเพื่ออธิบายลักษณะของการมองเห็นดังกล่าวให้เหมาะสมกับโครงสร้างภาษาไทย ดังปรากฏในข้อความว่า “มองเห็นโรงแรมอวกาศเพียงเล็กน้อย”

4.1 การปรับบทแปลระดับคำ

พบมากที่สุดเป็นอันดับที่ 1 การปรับบทแปลระดับคำ ประเภทการตัดคำหรือสำนวนทิ้งไป ได้แก่ ตัวอย่างที่ 1, 2, 4, 5, 7, 12, 13 และ 14 ยกตัวอย่างเช่น “Like those Mexican jumping beans of Charlie’s I swallowed a couple of years back.”

“เหมือนถั่วกระโดดของชาร์ลีย์ที่ขายเคยกินเมื่อไม่กี่ปีมานี้”

จากตัวอย่างจะสังเกตได้ว่าในภาษาฉบับแปลจะไม่ได้แปลคำว่า “Mexican” (แม็กซิกัน) เพราะผู้แปลให้ความหมายคำว่า “jumping beans” ว่า ถั่วกระโดด คือ เป็นถั่วพิเศษที่สามารถเดินได้ ซึ่งการละคำแปลดังกล่าวมิได้ทำให้ข้อความที่ภาษาต้นฉบับสื่อแก่ผู้รับสารเสียไป จึงส่งผลให้ประโยคกระชับขึ้น

พบมากเป็นอันดับที่ 2 การปรับระดับคำประเภทการใช้วลีหรือประโยคแทนคำ ได้แก่ ตัวอย่างที่ 3, 5, 6, 7, 8 และ 20 ยกตัวอย่างเช่น

“They were more than a little afraid”

“ทั้งคนและสัตว์ ต่างตกใจกลัว”

จากตัวอย่างจะสังเกตได้ว่า คำว่า “they” มีความหมายว่า พวกเขา แต่ผู้แปลได้ปรับบทแปลเพื่อให้เหมาะสมกับบริบทที่แวดล้อม จากคำว่า “พวกเขา” เป็น “ทั้งคนและสัตว์” เพื่อแสดงความสัมพันธ์ในประโยคถัดไป

พบมากเป็นอันดับ 3 การปรับระดับคำประเภทการเติมคำอธิบาย ได้แก่ ตัวอย่างที่ 6, 16, 18 และ 11 ยกตัวอย่างเช่น

“I invite eight of you to stay with me here in Washington as my honored guests.”

“ผมขอเชิญทั้งแปดท่านเป็นแขกเกียรติยศให้ไปพักกับผมที่กรุงวอชิงตัน”

จากตัวอย่างจะสังเกตได้ว่า

“Washington” ได้มีการเติมลักษณะนามข้างหน้า คือคำว่า กรุงวอชิงตัน เนื่องจากในวัฒนธรรมภาษาฉบับแปลอาจไม่คุ้นเคยหรือไม่มีความรู้เกี่ยวกับชื่อเฉพาะดังกล่าว เพื่อช่วยให้ผู้อ่านเข้าใจได้ง่าย

4.2 การปรับบทแปลระดับโครงสร้างภาษา

พบมากที่สุดเป็นอันดับที่ 1 การปรับระดับประโยค ประเภทการปรับระเบียบวิธีเรียงคำในประโยคหรือวลี ได้แก่ ตัวอย่างที่ 1, 2, 3, 8, 9 และ 19 ยกตัวอย่างเช่น

“gasped Mr. Wonka.....I hope never to see anything like that again”

“ผมหวังว่าจะไม่ต้องเห็นอะไรอย่างนั้นอีก คุณลองกำหยาใจหน่อยหอบ”

จากประโยคข้างต้นผู้แปลได้มีการปรับวิธีการเรียงคำในประโยค เพื่อประสงค์ให้ภาษาฉบับแปลราบรื่นสอดคล้องตามโครงสร้างภาษาไทย

พบมากเป็นอันดับที่ 2 การปรับระดับประโยค ประเภทการเปลี่ยนประโยคเป็นวลี และวลีเป็นประโยค ได้แก่ ตัวอย่างที่ 12, 17, 18, 19 และ 20 ยกตัวอย่างเช่น

จากคำว่า “the chocolate waterfall” หากแปลตรงตัวจะได้เป็น น้ำตกช็อกโกแลต ซึ่งอาจให้ความหมายที่คลุมเครือไม่ชัดเจน ผู้แปลจึงปรับบทโดยการเติมคำว่า ไหลเป็น เข้าไปในภาษาฉบับแปล จึงเกิดเป็นประโยคใหม่ที่สมบูรณ์ขึ้นว่า ช็อกโกแลตไหลเป็นน้ำตก ทำให้จินตนาการถึงภาพบรรยากาศของสถานที่ดังกล่าวได้อย่างชัดเจน

พบมากเป็นอันดับที่ 3 ในการปรับระดับโครงสร้างระดับเสียง ได้แก่ ตัวอย่างที่ 4 และ 16

จากคำว่า “Douglas Fir” และ “Sequoia” ซึ่งเป็นชื่อพืช รวมถึง “Wheeler” และ “Nevada” ซึ่งเป็นชื่อสถานที่ มาเป็นภาษาในฉบับแปลคือคำว่า คีค้ำสเฟอร์ และ ซีดาร์ รวมถึง วิลเลอร์ และ เนวาด้า ผู้แปลได้ทำการถ่ายทอดเสียงชื่อดังกล่าวในภาษาอังกฤษโดยใช้การสะกดเป็นภาษาไทยหรือเรียกกันว่าการทับศัพท์ตามหลักของราชบัณฑิตยสถาน

5. การอภิปรายผล

จากการศึกษางานแปลวรรณกรรมเยาวชนเรื่อง “ลิปต์มหัศจรรย์” ทำให้ผู้ศึกษาพบว่าผู้แปลได้มีการปรับบทแปลทั้งหมด 2 ระดับ ซึ่งตรงตามหลักเกณฑ์การแปลของ ศัญฉวี สายบัว (2550) ที่ได้ระบุเอาไว้ว่าถูกต้อง ระดับแรก คือ การปรับบทแปลในระดับคำ ประเภทการตัดคำหรือสำนวนทิ้งไปพบมากที่สุด ซึ่งอาจเป็นเพราะคำในภาษาต้นฉบับบางคำหรือบางประโยคที่เป็นปัญหาเหล่านั้น เมื่อนำมาแปล

เป็นภาษาไทยแล้วไม่ได้มีความหมายที่สำคัญอันใดเมื่อมาอยู่ในฉบับแปล ทั้งยังอาจทำให้เกิดความสับสนหรือเกิดการตีความที่ผิดพลาดคลาดเคลื่อนไปได้

สำหรับอีกประเด็นที่พบมารองลงมา คือ การปรับระดับคำประเภทการใช้วลีหรือประโยคแทนคำ ซึ่งสัมพันธ์กับงานวิจัยของ ปาริชาติ ญาณวารี (2544) แสดงให้เห็นว่าผู้แปลได้ใช้ทั้งกลวิธีที่เน้นการรักษารูปแบบของภาษาต้นฉบับ และกลวิธีที่เน้นความเข้าใจในเนื้อหาของผู้อ่านในฉบับแปล ดังนั้นจึงเลือกใช้วิธีการถ่ายทอดความหมายโดยการปรับบทแปลในระดับคำ ประเภทการใช้วลีหรือประโยคแทนคำ เข้ามาช่วยในกรณีที่ไม่สามารถหาคำหรือข้อความใดในภาษาฉบับแปลได้ จึงจำเป็นต้องใช้วิธีดังกล่าวเพื่อเลือกหาวลีที่มีความหมายเทียบเคียงกับคำที่เป็นปัญหานั้นให้มากที่สุด ทั้งนี้เพื่อให้ผู้อ่านฉบับแปลนั้นเข้าใจเนื้อหาได้ตรงตามเจตนาของผู้แต่ง ซึ่งการแปลด้วยลักษณะเช่นนี้อาจไม่ได้ยึดติดกับรูปแบบมากนัก หากแต่เน้นความเข้าใจในบริบทเดียวกันกับสิ่งที่ผู้แต่งต้องการสื่อสารถึงผู้อ่านเป็นสำคัญ

ระดับที่สอง คือ การปรับบทแปลระดับโครงสร้างภาษาในระดับประโยคประเภทการปรับระเบียบวิธีเรียงคำในประโยคหรือวลีถูกพบมากที่สุด อาจเป็นเพราะว่าหากแปลตรงตามตัวอักษรแล้วทำให้ไม่ได้ความหมาย และยังทำให้ผู้อ่านสับสนหรือไม่เข้าใจเนื้อหานั้นได้ ดังนั้นผู้แปลจึงเลือกวิธีการดังกล่าวมาช่วยในการปรับบทแปลให้มีความเหมาะสม และเป็นไปตามธรรมชาติของหลักโครงสร้างภาษาไทย เพื่อให้เนื้อหาราบรื่นเข้าใจง่ายอ่านแล้วลื่นไหลไม่สะดุด ซึ่งสอดคล้องกับผลการศึกษาของ กฤตยา นาที (2541) ซึ่งพบว่า ผู้แปลสามารถแปลความในภาษาอังกฤษให้อยู่ในโครงสร้างที่ปรับเป็นภาษาไทยโดยที่สามารถหลีกเลี่ยงภาวะแทรกซ้อนทางภาษาและวัฒนธรรมได้ อย่างเช่น หลีกเลี่ยงการแปลตาม

ตัวอักษร เพื่อสื่อความให้ตรงตามเจตนาของสารในบริบทของสังคมไทย นอกจากนั้นการศึกษาในประเด็นนี้ยังสัมพันธ์กับงานวิจัยของ กนิษฐ์ ดีหนอ (2546) ที่ว่าผู้แปลใช้การปรับระเบียบวิธีเรียงคำในประโยคหรือวลีเพื่อต้องการลดปัญหาอันเกิดจากความแตกต่างทางโครงสร้างของภาษา และเพื่อให้การเรียงลำดับคำในประโยคเป็นไปตามโครงสร้างไวยากรณ์ของภาษาไทย โดยที่ผู้อ่านยังคงได้รับความบันเทิงในฉบับแปลเล่มเช่นเดียวกับผู้ที่อ่านจากต้นฉบับ

อีกสิ่งหนึ่งที่ผู้ศึกษาให้ความสนใจคือ การปรับบทแปลในส่วนของระดับโครงสร้างภาษาประเภทระดับเสียง หรือที่เรียกว่าการทับศัพท์ จากข้อมูลการศึกษาพบว่าผู้แปลได้ใช้การทับศัพท์เป็นส่วนใหญ่ในกรณีที่เป็นชื่อของบุคคล สถานที่ หรือคำศัพท์ที่อาจไม่คุ้นเคยในสังคมไทย รวมถึงศัพท์เฉพาะทางบางอย่าง เช่น ชื่อของพรรณไม้ชนิดต่างๆ ในเรื่องนี้ เป็นต้น ด้วยเหตุนี้จึงมีความสอดคล้องกับผลการศึกษาของ สมเกียรติ ศิลประเสริฐ (2547) ที่ว่า ผู้แปลใช้กลวิธีการปรับบทแปลในลักษณะต่างๆ มากมาย การใช้คำทับศัพท์ (การใช้คำทับศัพท์ตามความนิยม) จึงเป็นอีกกลวิธีหนึ่งที่มีส่วนช่วยให้เนื้อหาอันประกอบด้วยคำศัพท์ภาษาต่างประเทศเหล่านั้นมีความเป็นสากลมากขึ้น เนื่องจากเป็นคำที่คนทั่วไปรู้จักและใช้ทับศัพท์กันอย่างแพร่หลาย เช่น คำว่า ลิฟต์ ซ็อกโกเลต ฟุตบอล เป็นต้น เพราะคำดังกล่าวได้รับการบัญญัติศัพท์ในพจนานุกรมภาษาไทยเรียบร้อยแล้ว นอกจากนี้ยังทำให้ผู้แปลสามารถถ่ายทอดเรื่องราวได้ตรงตามจุดประสงค์ดั้งเดิมของผู้ประพันธ์ในภาษาต้นฉบับ ซึ่งเป็นการสร้างสรรค์ผลงานการแปลที่เต็มไปด้วยคุณภาพ พร้อมทั้งสร้างความเพลิดเพลินแก่ผู้ที่ได้อ่านเป็นอย่างดี

ส่วนเรื่องกลวิธีการแปลนั้นผู้แปลใช้กลวิธีการแปลแบบตีความเพื่อลดปัญหาอันเกิดจากความแตกต่างทางด้านภาษาและวัฒนธรรมในหลายๆ ด้าน ซึ่งใน

ประเด็นนี้ได้สอดคล้องกับงานวิจัยของ อังศุมารินทร์ ชลธนานารถ (2543) ที่ว่า ในกระบวนการแปลนั้นเรื่องของความแตกต่างทางด้านภาษาและวัฒนธรรมเป็นสาเหตุให้ต้องมีการปรับบทแปลในระดับคำ โดยการละไม่แปลคำบางคำ หรือประโยคบางประโยคจากต้นฉบับเป็นบางส่วน เพื่อให้เนื้อหามีความกระชับ ไม่เยิ่นเย้อ ลดความซับซ้อน และช่วยให้ผู้อ่านติดตามเนื้อเรื่องได้อย่างราบรื่น พร้อมทั้งยังคงไว้ซึ่งอรรถรสและความหมายเดิมตามแบบต้นฉบับเป็นสำคัญ

6. บทสรุป

การศึกษาในครั้งนี้เป็นไปตามวัตถุประสงค์ที่ศึกษาเกี่ยวกับประเภทของการปรับบทและกลวิธีการปรับบทแปลของวรรณกรรมเยาวชนเรื่อง “ลิฟต์มหัศจรรย์” (Charlie and the Great Glass Elevator) ที่เขียนโดย โรอัลด์ ดาห์ล แปลโดย สาลินี คำฉันท์ โดยใช้หลักเกณฑ์การปรับบทแปลของ สัตยจิวิ สายบัว (2550) เป็นกรอบความคิดในการวิเคราะห์ จึงสามารถสรุปผลจากการศึกษาทั้งหมดได้ว่า การปรับบทแปลในระดับคำที่ถูกพบมากที่สุด คือ การตัดคำหรือสำนวนทิ้งไป และการปรับบทแปลในระดับโครงสร้างภาษาที่ถูกพบมากที่สุด คือ การปรับระเบียบวิธีเรียงคำในประโยคหรือวลี จากการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะสำหรับผู้ที่ต้องการจะศึกษาเพิ่มเติมเกี่ยวกับการปรับบทแปลในโอกาสต่อไป ดังนี้

6.1 ควรมีการทดลองศึกษางานแปลในประเภทอื่นๆ ที่แตกต่างออกไปบ้าง อย่างเช่น เอกสารวิชาการ หนังสือพิมพ์ นิตยสาร หรือสื่อโฆษณาต่างๆ เพื่อเปรียบเทียบความแตกต่างในการเลือกใช้รูปแบบวิธีการปรับบทแปลให้เหมาะสมกับแต่ละชิ้นงานที่มีความหลากหลาย

6.2 ควรมีการศึกษางานแปลวรรณกรรมเยาวชน เรื่องอื่นๆ ของ โรอัลด์ ดาห์ล (2553) ที่ทำการแปล โดยผู้แปลท่านอื่นบ้าง เพื่อจะได้เปรียบเทียบเรื่อง กลวิธีและเทคนิคต่างๆ ที่ใช้ในการปรับบทแปลของแต่ละท่าน ซึ่งอาจมีความแตกต่างกันออกไป ในส่วนนี้ จะเป็นประโยชน์ต่อการนำมาพัฒนารูปแบบการแปลต่อไปในภายภาคหน้า

6.3 เนื่องด้วยผลงานการเขียนคุณภาพของ โรอัลด์ ดาห์ล (2553) นั้นมีอยู่มากมายหลายประเภท นอกเหนือจากผลงานทางด้านวรรณกรรมเยาวชน อาทิ เช่น เรื่องสำหรับผู้ใหญ่ ชุดเรื่องสั้น สารคดี บทภาพยนตร์ บทละครเวที เป็นต้น ดังนั้นจึงควร ทำการศึกษาในงานเขียนประเภทอื่นๆ ของท่านบ้าง เพื่อจะได้เห็นถึงความแตกต่างของการใช้ภาษา และ ทักษะคิดหรือมุมมองต่อเรื่องราวที่ต่างออกไป ซึ่งวิธีนี้จะช่วยพัฒนาศักยภาพของผู้ศึกษาได้เป็นอย่างดี

6.4 สาลีณี คำฉันท ได้สร้างผลงานอันทรงคุณค่าเอาไว้มากมาย ดังนั้นควรหางานแปลประเภทอื่นๆ ของท่านมาวิเคราะห์แนวทางการใช้ภาษาและการปรับบทแปลของงานแต่ละแบบ จากนั้นจึงเปรียบเทียบดูว่า มีความแตกต่างในประเด็นใดบ้าง เพื่อเสริมทักษะความรู้ทางด้านการแปลให้แก่ผู้ศึกษาไปในเวลาเดียวกัน

7. กิตติกรรมประกาศ

ผลงานการศึกษาค้นคว้าอิสระในครั้งนี้ สามารถสำเร็จลุล่วงไปด้วยดีได้นั้น ต้องอาศัยความเพียรพยายามเป็นอย่างมากกว่าจะบรรลุเป้าหมายได้อย่างสมบูรณ์ ซึ่งในโอกาสนี้ต้องขอขอบพระคุณเป็นอย่างสูงสำหรับท่านอาจารย์ที่ปรึกษา ดร. นครเทพ ทิพย์สุกรราษฎร์ ที่ได้สละเวลาอันมีค่าในการช่วย

ตรวจสอบแก้ไขข้อบกพร่องต่างๆ ให้ถูกต้อง ทั้งยังให้ คำปรึกษาและคำแนะนำที่เป็นประโยชน์ต่อการศึกษา ค้นคว้าอิสระในครั้งนี้ด้วยดีเสมอมา จึงขอกราบ ขอบพระคุณเป็นอย่างสูงมา ณ โอกาสนี้

ขอกราบขอบพระคุณคณาจารย์ คณะศิลปศาสตร์ ภาควิชาภาษาอังกฤษ มหาวิทยาลัยรังสิต ที่ได้อบรมสั่งสอน มอบวิชาความรู้และคำแนะนำที่มีคุณค่าสำหรับการ นำไปใช้ประโยชน์ต่อการศึกษาในครั้งนี้และภายหน้า ได้เป็นอย่างดี

บุคคลสำคัญที่อยู่เบื้องหลังความสำเร็จของการศึกษาในครั้งนี้ คือ คุณแม่พรรณณาและคุณพ่อสมชาย ที่เป็นผู้สนับสนุนทุนการศึกษาอย่างสม่ำเสมอจนถึงในระดับปริญญาโทและให้การอุปการะเลี้ยงดูเอาใจใส่ เป็นอย่างดีมาโดยตลอด ผู้ศึกษารู้สึกซาบซึ้งในพระคุณ เป็นอย่างยิ่งที่ท่านเห็นความสำคัญของการศึกษาหา ความรู้ ซึ่งถือเป็นสมบัติติดตัวอันมีค่าและเป็นสิ่ง สำคัญเพื่อใช้ในการประกอบสัมมาอาชีพต่อไปให้มี คุณภาพชีวิตที่ดีได้ในอนาคต

ในท้ายสุดนี้คุณประโยชน์อันใดที่เกิดจากการศึกษาค้นคว้าอิสระฉบับนี้ ขอมอบแด่ บพก าริ คณาจารย์ รวมถึงเจ้าหน้าที่ทุกท่านที่มีส่วนช่วยให้ การศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ด้วยความซาบซึ้งยิ่ง และ ขอขอบพระคุณสำหรับทุกกำลังใจที่ทำให้ผู้ศึกษาเกิด ความมุ่งมั่น พากเพียร จนประสบความสำเร็จได้อย่าง ราบรื่น จากใจจริงมา ณ ที่นี้

8. เอกสารอ้างอิง

กนิษฐ์ ดีहनอ. (2546). “กลวิธีการแปลวรรณกรรมฉบับ ดีพิมพ์สองภาษา เรื่องผจญทุ๋งกว้าง ของแม่น้ำส ขวาลิต.” วิทยานิพนธ์ปริญญาศิลปศาสตรมหา บัณฑิต, สาขาภาษาและวัฒนธรรม คณะศิลป ศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล.

กฤตยา นาที. (2541). “การศึกษากลวิธีในการหลีกเลี่ยงภาวะแทรกซ้อนทางภาษาและวัฒนธรรมในการแปลบทภาพยนตร์จากภาษาอังกฤษแบบอเมริกันเป็นภาษาไทย : กรณีศึกษาบทบรรยายภาษาไทยของจิระนันท์ พิตรปรีชา.” วิทยานิพนธ์ปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาวิชาภาษาและวัฒนธรรมเพื่อการสื่อสารของการพัฒนา สถาบันวิจัยภาษาและวัฒนธรรมเพื่อพัฒนาชนบท, มหาวิทยาลัยมหิดล.

ดวงตา สุพล. (2535). ทฤษฎีและกลวิธีการแปล. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์จุฬารักษ์มหาวิทยาลัย.

ดาห์ล โรอัลด์. (2553). ลิฟท์มหัศจรรย์. แปลโดย สาลินี คำฉันท์. พิมพ์ครั้งที่ 3. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์ผีเสื้อ.

ปาริชาติ ญาณวารี. (2544). กลวิธีการแปลวรรณกรรมเยาวชนของแมกไม่ว่า เรื่อง ซิลารายที่สุด และน้องเล็กยังร้ายอยู่. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยมหิดล.

สมเกียรติ ศิลประเสริฐ. (2547). “การปรับบทแปลในเรื่อง แฮรี่ พอตเตอร์กับศิลาอาถรรพ์ และ แฮรี่ พอตเตอร์กับห้องแห่งความลับ ของ ซูมาลี บำรุงสุข.” วิทยานิพนธ์ปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาวิชาภาษาและวัฒนธรรมเพื่อการสื่อสารและการพัฒนา, มหาวิทยาลัยมหิดล.

สัญญาวิ สายบัว. (2550). หลักการแปล. พิมพ์ครั้งที่ 8. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.

อังศุมารินทร์ ชลธนานารถ. (2543). “กระบวนการแปลเรื่องสั้นของลีโอ ตอลสตอย ฉบับภาษาอังกฤษเรื่อง How Much Land does a Man Need?.” สารนิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาวิชาภาษาและวัฒนธรรมเพื่อการสื่อสารและการพัฒนา สถาบันวิจัยภาษาและวัฒนธรรมเพื่อพัฒนาชนบท, มหาวิทยาลัยมหิดล.